

- Мазуренко В. (2024). Профілактика синдрому професійного вигорання. Уманський університет садівництва. URL: [Профілактика синдрому професійного вигорання - Уманський НУ](#)
- Синдром емоційного вигорання: причини, симптоми, профілактика та відновлення (2025). URL: [Синдром емоційного вигорання: причини, симптоми, профілактика та відновлення | Без Тривоги](#) (дата звернення: 14.05.2026).
- Actions to strengthen social services and prevent burnout among social workers (MUN from IX to XV). Reforms and Investments. URL: <https://reforms.in.ua/> (дата звернення: 14.05.2026).
- Guidelines on mental health at work (2022). Geneva. World Health Organization, 56.
- Grochowska A., Gawron A., Bodys-Cupak I. Stress-Inducing Factors vs. the Risk of Occupational Burnout in the Work of Nurses and Paramedics (2022). *International Journal of Environmental Research and Public Health*. Vol. 19, 9. URL: [Роль супервізії у запобіганні вигоранню серед фахівців, які працюють з людьми у складних ситуаціях](#) (дата звернення: 14.05.2026).
- Ratcliff M. Social Workers, Burnout, and Self-Care (2024). A Public Health Issue. *Delaware Journal of Public Health*. Vol. 10, 1. URL: [Social Workers, Burnout, and Self-Care: A Public Health Issue - PMC](#) (Дата звернення 17.05.2026)

Т. П. Спіріна, м. Київ

t.spirina@kubg.edu.ua

І. Ю. Суровцева, м. Київ

iysurovtseva.fpsrso25m@kubg.edu.ua

РОЛЬ КОНЦЕПЦІЇ «NDR NEXUS» У ПЕРЕКОНФІГУРАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ

Актуальність. Військово-політичні конфлікти та соціально-економічні кризи призвели до значного зростання чисельності біженців і вимушених переселенців. Прогресивне зростання процесів внутрішньої міграції спостерігається не лише на території України, а й у всьому світі. Автори міжнародного дослідницького проєкту TRAFIG (Transnational Figurations of Displacement) пропонують новий концептуальний підхід до аналізу ситуацій тривалого вимушеного переміщення, відходячи від традиційних статичних моделей «тривалих ситуацій з біженцями» (Protracted Refugee Situations). У концепції «Конфігурація», спираючись на соціологічну теорію Норберта Еліаса, переміщення розглядається як складна мережа взаємозалежних фігур (біженців, приймаючих громад, політиків, гуманітарних організацій). Це дозволяє побачити переміщення не як ізольовану проблему, а як динамічний соціальний процес. Виявлений феномен «транслокальної та транснаціональної зв'язаності» розкриває, як вимушені переселенці не просто «застрягають» у певному місці, а підтримують активні соціальні, економічні та цифрові зв'язки з родичами та

громадами в місці / країні народження. Саме ці мережі часто є ключовим ресурсом для їхнього виживання та самореалізації (Transnational figurations..., 2019).

Тривала ситуація переміщення, що веде до виснаження ресурсів приймаючих громад та самих переселенців, спонукає міжнародні гуманітарні організації переглядати сталі підходи у підтримці переміщених осіб.

Мета. Проаналізувати роль концепції «HDP Nexus» у переконфігурації соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами в умовах повномасштабної війни в Україні.

Виклад основного матеріалу. Розбудова миру та відновлення постраждалих від конфлікту районів, а також підтримка внутрішньо переміщених осіб (ВПО) є одними з головних пріоритетів ПРООН в Україні в умовах повномасштабної війни. На сьогодні ПРООН (UNDP – United Nations Development Programme) як орган оперативної діяльності ООН є найбільшим міжнародним каналом надання багатосторонньої технічної та передінвестиційної допомоги країнам, зокрема Україні. Найбільшим донором благодійного фонду БО «Благодійний фонд «Я-Маріуполь»» у 2025 р. стало UNDP (ПРООН) – 1 836 тис. грн. Діяльність ООН в Україні розпочалась ще в 1992 р. після укладення Угоди між Урядом України та ООН про відкриття Представництва ООН в Києві. У 1993 р. було підписано Угоду між Урядом України та Програмою розвитку ООН (ПРООН), яка регламентує діяльність Представництва ПРООН в Україні та обов'язки сторін.

Сучасна архітектура соціальної підтримки ВПО в Україні зазнала фундаментальної трансформації, перейшовши від фрагментарних гуманітарних заходів до системної мультифункціональної моделі, інтегрованої у загальнонаціональні стратегії відновлення та стійкості (ПРООН, 2026).

Аналіз матеріалів Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) дозволяє ідентифікувати цю модель як складний багаторівневий механізм, що поєднує безпосередню мобільну роботу в громадах, цифровізацію державних сервісів та інституційну розбудову місцевого самоврядування. Зміст моделі структурується за чотирма основними доменами: правовим, соціально-економічним, психологічним та безпековим.

Відповідно до Стратегічного плану ПРООН на 2025–2029 рр., модель підтримки ВПО еволюціонуватиме у напрямку «HDP Nexus» (Humanitarian Development Peace Nexus) – посилення зв'язку між гуманітарною допомогою, розвитком та розбудовою миру (Roberts, 2020). Підхід HDP Nexus частково ґрунтується на визнанні того, що надзвичайні гуманітарні потреби часто є симптомами масштабніших проблем, спричинених нерівністю та несправедливістю.

Цей підхід передбачає: поглиблення «Area-based programming» з фокусом на відновленні цілих територій, де інтереси ВПО та постійних мешканців розглядаються як єдине ціле з метою запобігання конфліктам; застосування портфельного підходу, що передбачає пов'язування підтримки засобів до існування з відновленням енергетики та розмінуванням; посилення доказової

бази через використання RDNA (Rapid Damage and Needs Assessment – швидка оцінка збитків та потреб) та інструментів GIS для точного спрямування інформаційних і матеріальних ресурсів.

Такий потрібний зв'язок має на меті одночасне вирішення гуманітарних потреб, сприяння довгостроковому розвитку та усунення корінних причин конфліктів, що відповідає глобальним реформам ООН, Глобальному договору про біженців (GCR) та Цілям сталого розвитку (ЦСР).

На шляху від «реагування на кризу» до «управління стійкістю» ВПО змінюється й роль соціального працівника: посилюється аналітична складова діяльності з метою розуміння не лише потреб клієнта, а й динаміки місцевої громади та політики донорів; адвокаційні компетентності вимагають не просто надавати послугу, а адвокатувати включення ВПО до місцевих програм розвитку на рівні територіальних громад (ТГ).

Висновки. Центральним елементом концепції «HDP Nexus» став перехід від реактивної соціальної роботи (очікування клієнта в установі) до проактивної стратегії «випередження потреб». Це передбачає не лише надання інформації, а й активне стимулювання ВПО до участі у соціальному житті громади, що розглядається як інструмент подолання патерналістських настроїв та формування суб'єктності переселенців. HDP Nexus перетворює соціальну роботу на стратегічний інструмент державної політики, де допомога окремій людині безпосередньо пов'язана зі стабільністю та розвитком усієї країни.

Список використаних джерел

- Програма розвитку ООН в Україні (ПРООН). (2026). Проекти. <https://www.undp.org/uk/ukraine/proyekty>
- Roberts, R. (2020). Responding to protracted displacement using the Humanitarian-Development-Peace nexus approach: UNDP and UNHCR theory of change, UNRISD Working Paper, No. 2020-11, United Nations Research Institute for Social Development (UNRISD), Geneva. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/246253/1/WP2020-11.pdf>
- Transnational figurations of displacement: Conceptualising prolonged displacement and translocal connectivity through a figuration perspective (2019). URL: https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/68785/ssoar-2019-etzold_et_al-Transnational_figurations_of_displacement_conceptualising.pdf